

CÁI DÉP

VIỆT HÀ

- Lại bác xem mặt bị làm sao?

Thạch kéo đứa cháu trai 12 tuổi, con người em út lại gần tính hỏi chuyện vết lằn đỏ trên mặt cháu nhưng thằng bé thấy bố dặng hăng nên nó vội nghiêng người, nói nhỏ: Cháu sắp khỏi rồi, bác mà coi là cháu lại ăn đòn no nữa đấy rồi vùng chạy khỏi tay bác.

Hôm đón Thạch ngoài sân bay anh đã nhận ra vết hằn đỏ trên mặt cu Bách. Chắc được giao nhiệm vụ trong đại nên bữa ấy cu Bách ăn vận rất bảnh, nhắc thấy Thạch từ trong sân bay bước ra, cu Bách cầm bó hoa thật lớn trên tay, chạy nhào ra hơn hờ chào rồi giúi bó hoa vào tay bác. Thấy mặt thằng cháu khác lạ Thạch thắc mắc hỏi người nhà nhưng Thịnh, bố cu Bách lừ mắt dọa con, miệng hồi hã giục cả nhà lên xe rồi mới hàn huyên nên Thạch chưa kịp hỏi ngọn ngành. Giờ nghe cu Bách nói vậy và thấy Thịnh gườm gườm thằng con nên Thạch càng sinh nghi, bèn hỏi em: Mặt nó làm sao thế?

Thịnh cười, chối:

- Chuyện vặt ấy mà.

Thạch gắng hỏi:

- Nhưng làm sao vì nhìn không giống vết chàm?

Cu Bách chạy ra ngoài, đứng thập thò bên vòm cửa sổ. Thấy bác gắng hỏi nhưng bố chối quanh nó bèn nói tướng vào trong: Vết dép bố cháu đánh đấy bác ạ!

Bị con "tổ khổ" Thịnh lừ mắt dọa:

- Lại can tội bép xép, nói leo các cụ. Có muốn ăn cái dép bên má trái nữa không thì bảo?

Cu Bách vẫn thập thò bên cửa sổ nói giọng: bố đánh con nữa là con mách bác Thạch.

Nghe bố con cu Bách đối đáp Thạch đã hiểu nguyên do, anh hỏi Thịnh:

- Cu Bách làm sao mà chú đánh nó ác thế?

Thịnh cười cười: Mới một bên, còn nhẹ đấy. Bác mới về không biết chứ thằng này phạm thượng lắm. Bố mẹ chưa kịp nói một câu nó đã nhảy tọt vào miệng ngồi rồi.

- Bố cứ nhân cách hóa - cu bách thập thò ngoài cửa nói - con nói hơi bị có lý mà toàn bị bố mẹ cấm không cho nói.

Thấy Thịnh rờ rờ dưới chân như tính rút dép, cu Bách vùng chạy biến mất.

Thạch hỏi em:

- Chú toàn dạy con như vậy à?

Thịnh cười:

- Bác không biết đâu, thằng này không dùng "chường" không ổn. Có ông bà biết, đến ông bà nói mà nhiều khi nó còn liến thoắng để cãi lý.

- Nhưng nếu nó có lý mình phải nhìn nhận lại chứ? Thạch nói.

- Không được. Thịnh nhìn anh nói - Thằng này mà để nó nói lý lẽ nữa thì bắt trị ngay. Một tuần đi học thì 3 ngày bị giáo viên chủ nhiệm gọi bố mẹ lên để mách tội mà toàn tội thích cãi lý với thầy cô giáo. Bác tính tui em thuê gia sư về dạy nó mà nó cãi lý cả với gia sư, rồi gửi đi học thêm tiếng Anh nó cũng lại cãi lý với cô giáo dạy Anh ngữ. Cô giáo cũng ngán, lại gọi bố mẹ đến để trao trả.

- Bố toàn nói xấu con. Các cô ấy trừ con nên kể cả con làm đúng cũng vẫn bị coi là có vấn đề. Cu Bách lại thập thò nói từ ngoài cửa.

- Vào đây. - Thạch vẫy tay gọi cu Bách nhưng nó hết nhìn bố lại nhìn bác không dám vào.

- Bác cho phép mày vào đây. Thạch nói với em - chú để yên cho nó vào nhà, anh hỏi chuyện nó.

Thịnh lừ mắt nhìn con, giọng đe nẹt: Bác bảo vào thì vào đi. Nhưng cấm bép xép.

Thạch kéo cu Bách ngồi gần rồi hỏi chuyện: Tại sao cô giáo chủ nhiệm lại trừ cháu?

- Cô ấy chủ nhiệm môn Văn bác ạ. Bác thử xem cô giáo cháu có lý hay cháu có lý nhé?

- Cháu nói đi. Thạch khích lệ.

Cu Bách giáo trước: Nhưng bác đảm bảo là chiếc dép của bố cháu không biết bay cơ.

- OK - Thạch đáp!

- Cô giáo cháu buồn cười lắm bác ạ, đề văn lần nào kiểm tra cũng bắt bọn cháu phải viết theo mẫu qui định. Đứa nào làm chệch là soi điểm "0" ngay.

Thịnh mắng con: Chúng mày toàn chứng khôn hơn vịt.

Cu Bách cãi: Bố toàn nói xấu con. Cô giáo dạy bọn con làm bài phải có đầu óc sáng tạo và phải biết vận dụng, liên hệ kiến thức thực tế. Bài tập làm văn của con làm lần nào cũng hoàng tráng nhất nhì lớp vậy mà lần nào cô giáo cũng phệt cho con điểm "0", thế không phải là trù con à?

- Lại cãi. - Thịnh lừ mắt nhìn con - bố mày đây ngày xưa cô giáo nói còn phải im re nữa là mày.

Cu Bách hậm hực: Bố mẹ lúc nào cũng ngày xưa với thời của tao, nhưng thời của con thì cấm tiệt không cho nói. Đây bác nói đi, cháu sai điểm nào?

Thạch đờ người, nói lắp lửng :

- Cháu không sai cũng không hoàn toàn đúng.

- Vậy là fifty fifty à bác?

Thạch phì cười :

- Cũng không hẳn vậy.

Cu Bách nhìn bác tỏ vẻ thất vọng:

- Bác nói cháu chả hiểu gì cả.

- Cháu bình tĩnh - Thạch vỗ vai cu Bách - cháu nói cô giáo ra đề văn và cho luôn cả đề mẫu?

Cu Bách:

- Đúng thế bác ạ!

- Các bạn cháu có làm theo đề mẫu đó không?

- Tất nhiên là tụi nó làm theo hết.

- Còn cháu?

- Cháu chẳng bao giờ làm kiểu ấy.

- Sao thế?

- Cháu thích viết theo kiểu của cháu. Làm văn mà chỉ việc điền vào chỗ trống như kiểu điền đơn xin việc làm, cháu ứ cần làm.

Thịnh đồ phùng mắt, gắt con :

- mày lại đồ giọng thầy cãi rồi. Mày giỏi hơn cả cô giáo thì vác mặt đến trường làm gì?

Cu bách cãi:

- Bố hỏi buồn cười. Con đến để học kiến thức chứ đâu phải để học cách nhai lại.

Thịnh nóng mặt, rút dép tính choảng con nhưng Thạch vội ngăn :

- chú không được nóng. Anh nghĩ cu Bách có lý của nó. Tuy nhiên giải thích sao cho nó hiểu vấn đề mình phải tinh tế chứ không thể dùng dép để giải quyết.

Thịnh cãi:

- Riêng thằng này phải giáo dục bằng dép, bằng không miệng hở là nó cãi cả ngày. Đến cả cô giáo dạy Anh ngữ của nó cũng phải kiêu.

- Bố chẳng hiểu gì cả - cu Bách cãi rồi quay sang Thạch - bác có biết tiếng Anh không?

- Biết đôi chút.

- Ai gâu tô sờ-cu bác biết là gì không?

- Phát âm như cháu thì bác chịu.

- Không phải cháu phát âm mà cô giáo dạy Anh ngữ bắt tụi cháu phát âm như vậy. - còn nữa: Ai lên ing-lich! Bác dịch được không?

- Bác chịu. Thanh lắc đầu.

- Còn ai gâu tô sim?

- Bác chịu luôn. Thạch đáp. Mà hôm ở sân bay cháu nói câu gì nhắc lại bác nghe.

Cu Bách gãi tai nhìn bố rồi cười cười - cháu nói tiếng Việt nhớ chứ quát tiếng Anh bác cười thối mũi - Hân hạnh được gặp bác! Tiếng Anh là: lei-sờ tu mít thiù!

- Bác hiểu rồi. Thạch đáp. - Nice to meet you?

Cu Bách rống tai nghe rồi vỗ đùi: tuyệt hảo! bác biết không buổi đầu cháu đến học phụ đạo Anh ngữ, cô giáo đón cháu ở cửa, bắt tay cháu nói: lei-sờ tu mít thiù! Cháu nghe chẳng hiểu gì cả bèn nói: thưa cô em nghe như có mít thiù trong đó. Bác biết không cô giáo đỏ văng mặt mắng: chửi cha không bằng pha tiếng. Anh đừng cậy bố mẹ anh quen biết tôi mà quậy phá.

Thịnh mắng con:

- Tiên sư mày! Hay lắm mà con khoe.

Thạch gắt em:

- Để cho cu Bách nói.

Cu Bách bịt miệng cười khục khục trong cổ:

- Bữa đó mặt cô giáo hăm hăm, chỉ tay ra cửa nói: du ghét au! vậy là cháu phẫn luôn bác ạ.

Thạch hỏi em:

- Cô nào mà hắc thế?

Thịnh phẩy tay:

- Một con đồng bóng và hăm của. Nó cậy vừa tậu được quả chồng là lão tư bản Thừa ở Đức mới về. Chẳng biết có thật tiền nhiều hay không nhưng đi khoe hoáng lên là có cả mấy tỉ đồng. Vậy là cứ đêm đến mấy thằng nghiện đến gõ cửa xin "đều". Hai vợ chồng mặt xanh rờn như lá chuối phải vội vàng bán hết xe máy để tậu xe đạp. Còn tiếng Anh chẳng biết nó tốt nghiệp lò nào nhưng nghe nói tiếng Anh thì đang đi tảo cũng phải vội cút ra quần, đã vậy còn ngong nịu ngong nộ. Khổ nỗi nó lại dạy Anh ngữ con mình rồi kiêm cả chức tổ trưởng lớp bán trú. Thành thử thằng này như cá nằm trên thớt, nó chém kiêu gì cũng phải ết hết.

Cu Bách cự bố - không phải ết mà là yes! Có âm gió hẳn hoi.

Thịnh mắng con: mày vẫn cứ chứng khôn hơn vịt, nó đuối cổ là phải.

Thạch hỏi cháu: Thế còn bài tập làm văn?

Cu Bách trề môi - đề dễ ợt mà bác: Nhân vật chị Dậu trong tác phẩm "tắt đèn" của Ngô Tất Tố là một hình tượng điển hình cho người phụ nữ Việt Nam dưới thời phong kiến ở tầm lòng trung thủy, tần tảo và đức tính cao đẹp dám hy sinh cho chồng con. Bằng những kiến thức đã học các em hãy phân tích và làm nổi bật tính cách nhân vật chị Dậu, kết hợp so sánh những hình tượng bà mẹ Việt Nam thời này.

Thạch hỏi: Cháu làm được không?

Cu Bách: trên cả "phê" nữa đằng khác, vậy nhưng cô giáo vẫn phệt cho cháu dòng chữ: ý thức làm bài kém; lệch đề; lang bang.

Thịnh mắng con: Phê vậy còn nhẹ. Bác xem cô giáo bảo nó phân tích hình tượng mẫu mực, cao đẹp của chị Dậu thì nó lại phê chị Dậu là một người mẹ vừa ác tâm vừa ích kỷ, chỉ biết lo cho hạnh phúc cá nhân mà nỡ bán cả đứa con thơ đại cho địa chủ để buộc nó làm kiếp tôi tớ, kéo cày trả nợ cho bố mẹ. Rồi bảo nó so sánh hiện thực thì nó lại bệ nguyên chuyện của bà Nhượng đầu phố đã gả đứa con gái cho thằng Đài Loan để lấy 4000 đô, không ngờ đứa con qua đó bị bán vào lầu xanh, nhục quá nên nhờ đám người Việt bên đó chạy cho một xuất vé chôn mất dép về nước. Bác thấy nó viết thế có lộn mề không?

Cu Bách cãi: con làm gì bố cũng bảo lộn mề, giống hệt cô giáo, chẳng bao giờ thừa nhận con làm đúng cả.

- Mày lại cãi? Thịnh rút dép dọa con - chỉ có cái này mới giúp mày mới giúp mày đi đúng đường được.

Cu Bách ôm đầu chạy tọt ra sau lưng Thạch, nói - bác làm trọng tài cho cháu đi, chị Dậu và bà Nhượng phở cháu hành vi có giống nhau không.

Thịnh nhìn Thạch khẽ lắc đầu. Thạch hiểu ý của cậu em và anh cũng hiểu nếu bây giờ anh đứng ra nói một lời công bình cho đứa cháu, nghĩa là anh công nhận việc làm của cu Bách là đúng, vô tình anh sẽ tạo cho nó một tiền lệ để nó tiếp tục dấn vào những cuộc phiêu lưu không lối thoát. Nhưng anh cũng không đành tâm phủ nhận sạch trơn hành vi của cháu. Trẻ con ở nhà chỉ biết lấy bố mẹ, ông bà làm chỗ dựa về niềm tin, ra trường lấy thầy cô làm chuẩn mực, nhưng trong bối cảnh thật-giả-trắng-đen lộn tung phèo như nồi lẩu thập cẩm thì lời phán giải công tâm của anh, lúc này dường như là một tai họa.

Cu Bách vẫn giật áo bác, ánh mắt cầu khẩn đón chờ câu trả lời nhưng khi thấy Thạch thờ dài thì nó buông áo bác, ngồi phụng phịu trước mặt bố.

- Forget it! I have mistake!

Mày vừa nói gì? - Thịnh trợn ngược mắt hỏi con rồi lại hỏi Thạch - nó vừa nói gì đấy bác?

Cu Bách cầm câu: Con nói gì đâu. Con chỉ nhận con sai thôi.

Thịnh mỉm cười về măn nguyện, tay ném tọt chiếc dép xuống đất - tha cho mày đấy.

Cu Bách lăm rằm điều gì đó trong mồm rồi vùng đứng dậy, khoanh tay chào Thạch, chào bố ra về.

Nhìn cháu xiêu vẹo đạp xe Thạch thấy mình vừa hèn vừa như kẻ có lỗi.

- Anh và chú dùng quyền huynh thế phụ để lần át cu Bách.

Thịnh cười:

- Bác ơi vừa rồi em chỉ lo bác đứng về phía nó, rồi lúc bác đi vợ chồng em không biết lấy gì để hăm con ngựa bất kham này lại. Thực ra vợ chồng em, ông bà, các bậc phụ huynh, nhà trường, xã hội tất tạt đều

biết là tụi nó đang bị "luyện công" ngược, thế nhưng cái xã hội này nó chỉ cần những mục đồng ngoan đạo chứ đâu cần những trạng nguyên, tiến sĩ hay anh hùng hảo hán. Thời của anh em mình để làm một thằng người đã khó nhưng thời của tụi nó bây giờ muốn làm thằng người trước hết phải biết uốn ba tấc lưỡi, khôn nặn hơn nữa là phải mắc thêm bệnh câm-đui-điếc nữa. Người ta đang khuyến dụ nhau trở lại cuộc sống bầy đàn mà như thế một kẻ thích tư duy sẽ chỉ chuốc họa diệt thân. Xét cho cùng vợ chồng em, ông bà, gia đình, nhà trường, xã hội... tất tật đều thất bại. Lỗi này nó thuộc tập thể chứ đâu phải riêng ai mà bác phải nặng lòng?

- ???

02.02.07